

Kettőscsillagok

szeptember október

Nyolc észlelő 90 (+3 negatív) megfigyelése érkezett be rovatunkhoz.

Fidrich Róbert	(Bakonycserye)	24,4T;27T	16
Ladányi Tamás	(Balatonfüzfő)	5L	12
Papp Sándor	(Kecskemét)	24,4T	16(1)
Rideg László	(Vaskút)	12T	8
Szalma Zsolt	(Esztergom)	11T	4
Szentaskó László	(Budapest)	19,5T	21
Vaskúti György	(Vaskút)	20T	4(2)
Vicián Zoltán	(Héhalom)	12T;25T	9

Pi And

00342+3327

Dankó Cs. (6,3L-53x): Tágra bontott, fehér és vöröses pár nagy eltéréssel, PA 170.

Ladányi (5L-22x): Szélesen bontott, a kísérő a láthatóság határán van. A főcsillag színe halványárga, a fényességkülönbség legalább 4^m, PA 175. 54x nagyítást használva a kísérő eltűnik!?

Rideg (12T-52x): Nagyon szép és nagy fénykülönbségű nyitott kettős. Fehéren ragyogó főcsillag és kékes színű társ, PA 170-175.
)- 55"-re 11^m,4-s kísérő.

h 2010 And

00599+4726

Fidrich (24,4T-200x): Standard, 1^m fényességeltérésű kettős. A főcsillag sárgásfehér (?), a társ sötétebb színárnyalatú (vöröses, barnás?), PA 285.

Papp (24,4T-120x): Standard, kissé eltérő (1^m) pár, kékesfehér és sötét-narancs színárnyalattal, PA 275.

Vaskúti (20T-45x): tökéletesen bontja a standard párt. 90x: 8^m/10^m fényességű, 5"-6"-es finom kettős PA 255°-kal.

Bu 397 And

01049+4635

Fidrich (24,4T-300x): nyílt, eltérő kettős. A főcsillag sárgászöld, a társ 3^m-3^m,5-val halványabb, PA 160. A főcsillagot nem bontja.

Papp (24,4T-300x): Standard, erősen eltérő pár, a főcsillag mélynarancs, PA 160-165. A 13^m társ bizonytalan.

Vaskúti (20T-90x): 7,5-8/9,5-10 magnitúdó fényességű pár, a társ KL/EL határon. Szögtávolság 8"-10", PA 140. További kísérő nem látható.

)- A Kézikönyv csak a főpárt tünteti fel; Burnham katalógusa egy 13^m-s komponensről is ír 16"6 távolságban. Fidrich észlelésére utalva: nincs tudomásom a főcsillag további kettősségéről.

Fidrich (24,4T-120x): Nagyon eltérő, nyílt pár. Az 5^m fényességű sárga főcsillag mintegy húzza maga után a 11^m -s társat, PA 95. 300x: A főkomponens sárgászörős, PA 110.

Papp (24,4T-120x): Kb. $20''$ -es, a katalógus-adattól jelentősen eltérőbb és kissé szűkebb, lényegében igen erősen eltérő pár. A főcsillag napsárga, a társ 11^m 8-12 m 0-ra becsülve, PA 95.

15T-98x: A társat egyértelműen nem hozza. 148x: A társ néha sejthető, de bizonytalan.

Vaskúti (20T-90x): Nagyon eltérő, széles pár. A főcsillag 6^m 5, sárgás színű, a kísérő 11^m körüli, közvetlen látással nehéz. Szögtáv $15''$, PA 100^0 . 140x: a társ láthatósága jelentősen javul.

)- Mindhárom észlelés egybehangzóan halványabbnak írja le a BCH szerint 9^m 5 fényességű kísérő csillagot. (Kezdek számára jó segítséget nyújt kettőscsillag megkereséséhez az októberi számban olvasható "Az ősi ég alatt" c. cikk)

STT 359 Her

18334 + 2334

Berente (25C-625x): Réssel bontott 0^m 6-es kettős. Közél egyenlő fényességű sárgásfehér csillagok PA 5^0 -ra.

Vaskúti (20T-280x): Nagyon nehéz, nagyon szoros, $1''$ -en belüli pár. Egyforma fényes, 6^m 5-s citromsárga csillagok PA 200^0 -kal. Bevágásos kép, egy-egy pillanatra talán érintkező korongos is.

)- Amatőrt (és műszert) próbáló nagyon szoros binary rendszer. 190 éves periódus mellett a 119^0 -os inklináció folytán napjainkban a társ pozíciószöge igen lassan változik, de a látszó szögtávolság is csak század másodpercekkel nő évtizedenként. Efemeridák 1989.júl.1-jén $S = 0^m$ 67, PA = 6^0 4.

u Her (STT 328)

17155 + 3309

Berente (25C-150x): Rendkívül nagy fényességeltérésű kettős, talán a delta Cyg-gel hasonlítható össze. Halvány kis pontocska látszik a fényes sárgásfehér csillagtól PA 50^0 -ra.

Papp (24,4T-200x): A jó légkörnél simán látszik az igen erősen eltérő halvány társ. Főcsillag sárgásfehér, a társ 10^m - 11^m táján, PA 65.

Rideg (12T-52x, 103x): A fényes csillag mellett társ nem látható. (129x): EL-sal az 5^m -s főcsillag mellett alig észlelhető a halvány társ, PA 70.

)- A főcsillag 0^m 6 amplitúdójú. Mint kettőscsillag, meglehetősen nehéz: 4^m 4-re van a halvány, 10^m 2-s társ.

Zéta Lyr

18430 + 3733

Jurek (7x50B): Szép, első látásra bontott kettős, fehéres csillagai között $40''$ a távolság, PA 160.

Ladányi (5L-22x): Szélesen bontott kettős. A főcsillag narancssárga, a kísérője vöröses színű. Eltérő pár (2^m), PA 145.

Orna (11T-54x): Igen tág rendszer, PA 150. 1^m különbségű kék és kékes-fehér színű pár.

Vaskúti (20T-28x): eléggé nyílt, fényes, egyenlőtlen kettős, PA 160.

)- Fényes, széles, de nem nagy színkontrasztú kettős (AQ és FO színképtípus), cpm pár két távolabbi és halvány (11^m 5 ill. 13^m) optikai komponenssel. A The Astronomerben megjelent cikk szerint M. Poxon észlelte 10×50 -es binokulárral, sőt biztosan látott egy nagyon halvány csillagot is $90''$ -re, bár katalógusában ez nem szerepelt.

Babcsán (15,2T-225x): Nagyon szoros pár, igen keskeny réssel felbontva. A csillagok narancssárgák és egyenlőek. Az éta CrB-re hasonlít, de annál árnyalattal szorosabbnak tűnik, 0^m,9 lehet.

Berente (16,2T-330x): Rendkívül szoros (0^m,8-0^m,9-es), a nyugodt légkörnél minden kétséget kizáróan hajszálnyi réssel bontva. Közel egyenlő fényességű sárgásfehér csillagok, PA 170. (Az észlelés 1985 nyári).

Óndra (15L-56x): Sárgásfehér csillag. (225x): Talán időnként megnyúlt kép. (563x): Kérdéses megnyúltság!

)- 46 éves rapid binary rendszer nagy inklinációval, melynek következtében a szögtávolság jelentősen változik: 1975: 0^m,18, 1980: 0^m,49, 1985: 0^m,83.

Epsilon Per (STF 471)

03545+3952

Babcsán (6,3L-105x): Az élénksárga főcsillagtól a társ jól elválasztva de éppenhogy megpillantható, olyannyira halvány. PA 5.

Erdélyi (15T-59x): Szépen bontott, nagyon egyenlőtlen, A: kékesfehér, B: fehér, PA 20.

Ladányi (5L-22x): A kísérő még csak sejthető. 54x: Réssel bontott. A fényességkülönbség 4^m, PA 5, a főcsillag kékesfehér.

Papp (24,4T-120x): Standard 6"-es de erősen eltérő kettős; türkiz-kék-fehér, PA 20.

Sipos L.(6,3L-34x): Jól bontja; a főcsillag sárga, a kísérő kékes. 53x: A látvány javul, a kísérőcsillag jobban megfigyelhető, PA 30.

Szalma (11T-32x): nem bontja. 54x: Csak nagyobb nagyításról visszatérve tudtam megpillantani a társat, a nagy fényességeltérés miatt nem látszik jól. 96x: Ezzel a nagyítással látszik egyértelműen a társ: igen eltérő fényességű kettős. A=kékesfehér, a B túl halvány a színbecsléshez, PA 350.

Nü 1-2 Sco

16091-1920

Dankó Cs.(5L-54x): Nagyon eltérő sárga és kék komponensek, tágan bontva, PA 330.

Ladányi (3,9L-24x): Első pillantásra könnyű, nyílt pár, a főcsillag 2^m-val fényesebb a kísérőnél. Mindkettő kékesfehér, PA 335.

Óndra (15L-56x): széles pár, a fényesebb csillag sárga, a társ halvány-ibolya. 90x: a társ nagyon szoros és egyenlőtlen fényességű szép párrá válik. A csillagok között nagyon szűk rés látszik, a színek nem változtak. 375x: a nü Sco főcsillaga határozottan ovális, a megnyúltság iránya a bontott ibolya társsal 40°-os szöget zár be, míg a megnyúltság iránya és a társ pozíciószögének iránya által bezárt szög 60°. 563x: nagyon érdekes jelenség: a főcsillag — ovalitása kétséget kizáróan kettősségre utal — társ felé eső széle leggyakrabban zöld, míg a másik fele halványsárga.

Orha (11T-32x): Igen nagy fénykülönbség van közöttük, kékes és sárgásfehér színűek, PA 345. (A légkör igen rossz volt).

Papp (15,2T-141x): Nagyon nyílt, 50"-es, A=arany, B=sárgásfehér, PA 340. A "B csillag" 2^m,5-3"-es kissé eltérő (7^m,5-8^m,3), sárgásfehér színű pár, PA 60. Az A csillag kettősségének ismeretében is csak bizonytalan lefűződés sejthető.

)- Érdekes négyes rendszer, "testvére" a közismert epsilon Lyr-nek. A 400 fényévre lévő csoport minden tagja csak sajátmozgású, azaz a csillagok nem keringenek egymás körül.

VASKÚTI GYÖRGY